

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Петрович Вікторії Володимирівни на дисертаційну роботу Савенка Андрія Олександровича на тему «Підвищення функціональних можливостей спортсменів ударного стилю в змішаних єдиноборствах в процесі спеціальної силової підготовки», яка подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Одним із дискусійних питань сучасних дослідників у змішаних єдиноборствах, які займаються вивченням проблеми підвищення рівня спеціальної силової підготовки, залишається проблема пошуку оптимальних параметрів навантажень. Пошук ефективних шляхів підвищення функціональних можливостей спортсменів у змішаних єдиноборствах за рахунок прискорення процесів довготривалої адаптації організму до тренувальної та змагальної діяльності останнім часом є однією з найбільш дискусійних наукових тем серед провідних дослідників сучасних єдиноборств. Гострота цього питання пов'язана з великою різноманітністю технічного арсеналу кидків, ударів, задушливих і больових прийомів, які спортсмени можуть використовувати в процесі поєдинків. Однак варіативність поєднання відповідних технічних дій залежить не лише від тактики ведення поєдинків з урахуванням особливостей суперника, але в більшості випадків від функціональних можливостей організму спортсмена та його спроможності ефективної реалізації адаптаційного потенціалу.

Зв'язок роботи з науковими планами та темами. Дисертацію виконано відповідно до теми «Розробка та реалізація інноваційних технологій рухової активності та процеси адаптації організмі людини до фізичних навантажень» плану науково-дослідної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки на 2023–2028 рр. (номер державної реєстрації 0123U102925).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна,

повнота їх викладу в опублікованих працях. Аналіз дисертаційної роботи засвідчує, що дисертант застосував оригінальний принцип структуризації матеріалу, який дозволив охопити всі сторони проведених досліджень, результати яких логічно викладені на 244 сторінках тексту, проілюстровані 21 рисунком та 6 таблицями. У роботі використано 253 літературних джерела, з яких 206 відображають результати досліджень зарубіжних фахівців.

Результати дисертаційної роботи мають об'єктивний характер, спираються на достатню кількість дослідницького матеріалу, отриманого завдяки використанню комплексу інформативних методів, що відповідають поставленій меті та завданням дисертації. Отримані показники обчислені з використанням методів математичної статистики. Позитивної оцінки заслуговує оформлення результатів дослідження, варто відзначити логіку викладу та послідовність виконання наукового пошуку.

Висновки впливають зі змісту дисертаційної роботи, їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву.

Наукова новизна одержаних дисертантом результатів відповідає заявленому рівню роботи, викладена доступно і обґрунтовано: уперше під час розроблення режимів тренувальних навантажень у ММА використовували основні закономірності силового фітнесу із застосуванням інтегрального методу кількісної оцінки параметрів силових навантажень, спрямованих на підвищення функціональних можливостей спортсменів ударного стилю ведення поєдинків у процесі спеціальної силової підготовки. Виявлені характерні прояви процесів довготривалої адаптації організму учасників дослідження до заданих режимів тренувальних навантажень дають змогу чітко визначити їх ефективність і спрогнозувати пріоритетність використання в процесі спеціальної силової підготовки в змішаних єдиноборствах.

Практична значущість роботи полягає в тому, що отримані результати розкривають нові механізми підвищення функціональних можливостей спортсменів ударного стилю ведення поєдинків у змішаних єдиноборствах у процесі спеціальної силової підготовки.

Результати досліджень упроваджено в освітній процес студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк), Ужгородського національного університету (Ужгород), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці), Херсонського державного університету (Херсон), Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне), Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (Рівне), що підтверджується відповідними актами впровадження.

Повнота викладу наукових результатів у публікаціях. За темою дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових працях: у п'яти статтях у виданнях із переліку наукових фахових видань України, двох статтях у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Scopus; чотирьох публікаціях апробаційного характеру. Аналіз змісту цих публікацій, їх порівняння з даними вивчених літературних джерел, підтверджують новизну отриманих автором результатів і сформульованих положень, що виносяться на захист. Також вони засвідчують повне відображення в них результатів дослідження.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Оцінка змісту та основних положень дослідження Савенка А.О., проведена шляхом детального ознайомлення та критичного аналізу текстової частини дисертації, дає підставу стверджувати, що здобувачем розв'язано актуальне наукове завдання.

Дисертаційна робота складається з змісту, анотацій державною та іноземною мовами, переліку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, визначено особистий внесок здобувача в опублікованих у співавторстві наукових працях; подано інформацію про апробацію і

впровадження результатів дослідження, представлено його етапи та наведено дані про кількість публікацій автора за темою дисертації.

У першому розділі **«Особливості системи підготовки спортсменів у змішаних єдиноборствах (ММА)»** представлено аналіз науково-методичної літератури та практичного досвіду за проблематикою дослідження. Розглянуто особливості процесу підготовки спортсменів ударного та борцівського стилю ведення поєдинків у змішаних єдиноборствах, сучасні методики спеціальної силової підготовки в єдиноборств з урахуванням рівня тренуваності спортсменів та особливості адаптаційних змін в організмі спортсменів змішаних єдиноборств у процесі тренувальної діяльності.

У другому розділі **«Методи й організація дослідження»** обґрунтовано систему методів дослідження, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; описано організацію дослідження і контингент обстежуваних. Для досягнення поставленої мети та поступового вирішення завдань дослідження було застосовано групу методів: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, контрольне тестування, біоімпедансометрія, антропометрія, метод кількісної оцінки параметрів силових навантажень, лабораторні біохімічні методи, метод визначення спеціальної ударної підготовки в ММА, педагогічний експеримент та методи математичної статистики. Дослідження проводили на базі спортивних бійцівських клубів м. Києва та м. Чернівці, у ньому прийняло участь 75 спортсменів. Дослідження проходило за три етапи протягом 2022–2024 років.

У третьому розділі **«Вивчення впливу різних режимів тренувальних навантажень на адаптаційні зміни в організмі спортсменів ударного стилю ведення поєдинків у ММА в процесі силової підготовки»**. Обґрунтовано та розроблено три експериментальних режими тренувальних навантажень, які використовувались у процесі спеціальної силової підготовки протягом дванадцяти тижнів тренувань. Для розробки цих режимів використовували метод кількісної оцінки рівня фізичного навантаження в силових видах спорту.

Визначено характер зміни силових можливостей основних м'язових груп учасників дослідження та величини показників навантаження залежно від особливостей режимів тренувань у процесі силової підготовки в ММА. Вивчено результати впливу різних за інтенсивністю та енергозабезпеченням режимів силового навантаження на динаміку показників спеціальної ударної підготовки в ММА спортсменів ударного стилю ведення поєдинків. Визначено зміну рівня кореляційного зв'язку між розвитком максимальної сили (1ПМ) та показниками спеціальної ударної підготовки в спортсменів протягом дослідження. Проаналізовано динаміку показників біоімпедансометрії спортсменів обстежених груп протягом дослідження в умовах спеціальної силової підготовки.

Також представлено особливості змін біохімічних показників крові в спортсменів ударного стилю ММА у відповідь на фізичний подразник у процесі спеціальної силової підготовки. Вивчено особливості кореляційного зв'язку між параметрами робочої маси снаряда та адаптаційними змінами в організмі спортсменів протягом дослідження.

У четвертому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** автором на основі власних результатів і даних літератури підводяться підсумки роботи, розгорнута дискусія. На підставі ретельно виконаного огляду літератури дано пояснення змін аналізованих параметрів, логічно науково обґрунтовано індивідуальне бачення тих суперечливих питань, які стосуються досліджуваної проблеми. Охарактеризовано повноту вирішення завдань дослідження. У ході виконання дисертаційної роботи отримано три групи результатів: такі, що підтверджують і доповнюють наявні досі розробки, а також абсолютно нові дані у аспекті наукової проблеми, що вивчалася.

Висновки є логічними та структурованими, відповідають завданням дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи оприлюднені на VII Міжнародної науково-практичної конференції «Фізична активність і якість життя людини» (Луцьк, 2023), II науково-практичній конференції з

міжнародною участю, присвяченій 75-й річниці кафедри фізичного виховання ДВНЗ «УжНУ» «Сучасний стан і перспективи вдосконалення національної системи фізичного виховання і спорту в умовах війни та у післявоєнний період» (Ужгород, 2023), Proceedings of the International Scientific Conference «Actualities and Perspectives of Physical Education and Sport Sciences» (Bucharest, 2023).

Відомості про дотримання академічної доброчесності. У тексті дисертації та наукових публікаціях Савенка А.О. відсутні порушення академічної доброчесності.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження в цілому, хотілось відзначити певні дискусійні питання, які виникли під час ознайомлення із роботою, а саме:

1. У таблиці 3.1. представлено режими тренувальних навантажень, які запропоновані учасникам дослідження в процесі спеціальної силової підготовки в ММА. Уточніть будь ласка, які фактори покладено в основу розробки запропонованих вами режимів навантажень, і яким чином вони визначались.

2. Як видно з рис. 3.6. «Результати кількості ударів «Front kick» виконаних за 20 с учасниками обстежених груп із максимальною силою до повного м'язового стомлення протягом 12 тижнів дослідження», кількість ударів виконаних за 20 с зростає, однак цей зріст нерівномірний. При цьому у спортсменів третьої групи, які використовували режим тренувальних навантажень типу «С» ($R_a=0,74$), зріст показника значний і достовірний. Хотілося б почути думку автора щодо причин таких змін.

3. Результати біоімпедансометрії (табл.3.5.), засвідчують що показник активної клітинної маси достовірно зростає лише у спортсменів третьої групи на 1,9%. Водночас у спортсменів першої і другої груп зареєстровані результати демонструють негативну тенденцію до зниження параметрів досліджуваного показника біоімпедансометрії в порівнянні з вихідними даними. Як на вашу думку, чим може бути зумовлена така негативна тенденція?

Проте, висловлені нами зауваження і дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Савенка Андрія Олександровича і не знижують наукову і практичну значимість отриманих результатів.

Висновок. Дисертаційна робота Савенка Андрія Олександровича на тему «Підвищення функціональних можливостей спортсменів ударного стилю в змішаних єдиноборствах в процесі спеціальної силової підготовки», яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт, є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, має вагомe теоретичне і практичне значення, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а її автор Савенко А.О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент

кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент кафедри теорії спорту
та фізичної культури
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Вікторія ПЕТРОВИЧ